

Proposta de treball pel bon tracte a les persones grans.

Arbonés Vilà, Glòria. - Rivera Fillat, Francesca. - Roset Elias, Mª Assumpció.

Membres del grup de treball "Bon tracte" de Fatec.

1- Presentació.

El grup "Bon tracte de les persones grans" de Fatec, és un grup de opinió que s'ha fixat com a objectiu col·laborar i treballar per a la consecució d'aquesta fita, considerant l'evolució demogràfica i social del nostre entorn. Tot i així, no podem oblidar les mesures de denuncia i de suport front les situacions de mal tractament que malauradament existeixen.

Les persones grans constitueixen un grup de població cada vegada més nombrós amb progressiu augment de l'esperança de vida. Aquest creixement genera unes necessitats que la societat ha d'afrontar: manca de seguretat, poder pal·liar i disminuir les limitacions, la marginació, etc. També un rol poc definit d'aquestes persones grans i no sempre acceptat.

2- Antecedents.

Per fer front al maltractament hem d'arribar a un bon tracte. Un punt a considerar és la poca informació que es te, a vegades, de la persona maltractada. Un major coneixement ens permetrà donar les eines per tal que es pugui abordar.

És evident que els signes de maltractament poden resultar útils com criteris orientatius en determinades situacions. Posem de manifest uns dels més significatius:

1. La persona maltractada reacciona de manera defensiva amb facilitat i opta per una actitud desconfiada. Això pot succeir, fins i tot en les relacions familiars i d'amics. Sense xarxa de suport aquesta persona s'aïlla de la societat.
2. La persona maltractada es mostra submissa davant de la persona que la maltracta evitant el contacte visual. Se sent culpable de l'agressió que ha sofert.
3. La persona maltractada es objecte d'atacs psicològics per a menyscar la seva autoestima. A vegades, però, l'acció de la persona que maltracta pot ser involuntària per manca d'informació o formació.
4. La persona maltractada minimitza la violència, justificant la gravetat de les accions. Creu que l'agent que el maltracta pot canviar. Tot i amb això evita el contacte.

5. La persona maltractada manifesta senyals d'estrès la qual cosa es tradueix en cansament, problemes de son, respiració accelerada i rigidesa muscular.
6. La baixa autoestima de la persona maltractada impedeix que es mostri tal com és.
7. La persona maltractada te molta por de la soledat.

En resum, el més freqüent es el bloqueig de l'autoestima. Es una violència silenciosa, que es correspon amb una forma de automaltractament.

3- Bloc conceptual.

En els últims mesos, els mitjans de comunicació s'han fet ressò de diferents informes, enquestes, articles, etc. sobre el possible maltractament que les persones grans, i no exclusivament, rebien per part de la banca, administracions i empreses, degut a la bretxa digital. També diferents entitats, com per exemple Fatec, han iniciat activitats i reivindicacions amb la finalitat de modificar aquesta situació per tal que evolucioni cap el bon tracte.

Sense ser reiteratius, voldríem ampliar les mires vers un àmbit molt important que és el de la salut. Aquesta importància rau tan en els valors de cada persona, com en els del col·lectiu de persones grans de la societat. En aquest sentit recordem, tot seguit uns quants conceptes i reflexions:

-La Salut, segons la Organització Mundial de la Salut (OMS), és un estat de benestar físic, mental i social i no solament l'absència d'afeccions o de malalties.

Aquest concepte considera la visió pluri dimensional de l'esser humà i per a la seva consecució, requereix de l'atenció centrada en la persona (ACP). Aquesta necessitat es fa més urgent en períodes de pandèmia i/o post pandèmies i de crisis.

-Sense dubte, els avenços científics i tecnològics han facilitat l'augment de l'esperança de vida al néixer i també a partir dels 65 anys, amb un important avenç de sobre envelliment. Aquest fet, juntament amb la disminució de l'índex de natalitat, ha comportat un envelliment progressiu de la població.

L'amplitud d'aquesta franja de població mereix especial menció . El fet que la qualitat de vida estigui molt interrelacionada amb les dimensions bio-psico-socials del procés d'envelliment, comporta una gran heterogeneïtat dins el grup dit de "persones grans".

-A més a més, vivim uns canvis socials que posen de manifest en les persones grans importants modificacions en les estructures familiars o en els aspectes socioeconòmics.

-En les persones grans, existeix una major possibilitat d'un augment de l'aïllament, la cronicitat, la vulnerabilitat i la fragilitat. Es fa difícil pensar que unes pautes d'atenció generalitzades poden assolir objectius d'eficàcia i eficiència iguals per a tothom. Mereix especial atenció la situació de dependència.

-A més a més de l'atenció centrada en la persona, és necessari la **observació, la previsió, la prevenció i la cura**. És molt probable que aquesta trajectòria no s'hagi seguit degudament, tal com ho mostren alguns dels resultats de la pandèmia. Ens hem de fer aquesta pregunta: Estem prou preparats per a fer front a les possibles conseqüències de la evolució de la societat?. En els mitjans de comunicació apareixen contínuament casos de maltractaments.

-Constatem que el maltractament està ben definit, tipificat i penalitzat per la llei. En canvi, del **bon tracte** se'n parla menys. Això ens porta a un altra pregunta: Hi ha un ús generalitat del bon tracte a la nostra societat?.

Precisem :El bon tracte no és la mera contraposició al maltractament. És un dret humà que hauria d'estar present en totes les relacions entre les persones i que és especialment necessari quan s'interactua amb grups més vulnerables. És basa en un seguit de valors essencials: el respecte, l'empatia, l'equitat, la consideració de la intimitat, la integritat física i moral, l'autonomia i la dignitat de l'altre. No és fàcil que es produeixi per generació espontània. És molt convenient fomentar-lo i estimular el seu aprenentatge en el decurs de tota la vida i en tot tipus de col·lectius i serveis d'atenció, també els sanitaris.

-En el cas de les persones grans, promoure el bon tracte implica promoure accions orientades a combatre els prejudicis i estereotips fruits de l'edatisme i la percepció distorsionada de les persones grans com a subjectes passius i amb carències. En conseqüència com a càrrega social que genera una clara infravaloració de la vellesa i un grau de tolerància excessiu davant de situacions que en qualsevol altre grup de població seria inadmissible.

-En l'àmbit de la **salut**, per un bon tracte, hem de recordar que el paper de la persona és fonamental per aconseguir una **promoció eficaç i eficient**, necessària en el decurs de tota la vida, també en l'envelliment. Per aconseguir-ho, cal estimulació, informació i formació. I que arribi mitjançant els serveis i entitats públics, a l'abast de tothom.

També, per a l'eficàcia l'eficiència es necessita informació i formació continuada dels professionals. Sense oblidar el paper fonamental de una bona comunicació i de l'empoderament de la persona gran.

4- Anàlisi de la situació:

-L'augment de l'esperança de vida ha comportat una major incidència de patologies dites cròniques, com per exemple la hipertensió, les malalties cardiovasculars, la diabetis, la hipercolesterolèmia, etc. Moltes d'elles causades i/o condicionades per els hàbits de vida i tenen factors de prevenció en la seva incidència i/o evolució. El bon tracte implica l'aplicació eficaç de les mesures preventives. És necessària la informació adient i la promoció d'activitats que afavoreixin un bon estat de salut i de qualitat de vida.

- Durant la pandèmia, s'han aturat activitats col·lectives d'informació, prevenció i

aprenentatge. És necessari que es recuperin, adaptant-les a l'evolució dels esdeveniments. La bretxa digital i les conseqüències de la pandèmia, han tingut i encara tenen una repercussió en la immediatesa de l'atenció i/o en la comprensió de les pautes a seguir.

En general, tot i la heterogeneïtat del grup, les persones grans no estan suficientment protegides, ni tampoc suficientment informades i formades per afrontar els reptes de les noves tecnologies.

- Es obvi l'esforç i la dedicació de molts professionals del àmbit de la salut. , però ,trobem conductes inadequades, com per exemple les que inclouen edatisme i/o dèficits en l'empoderament.

- Les notícies que arriben de col·legis professionals com el de infermeria o de metges, sobre la disminució del nombre en exercici en el propers anys, fa témer que la situació assistencial pugui encara empitjorar. Cal veure si haurà una previsió eficaç?.

-Tot això i més, ens porta a una nova pregunta: Estem en situació d'un bon tracte per a la salut de les persones grans?.

5- Què necessitem:

Per anar progressant vers un bon tracte per a les persones grans i un bon nivell de salut, creiem que seria adient treballar per a l'efectivitat dels punts que a continuació esmentem:

- Seguir desenvolupant la informació, la comunicació, la formació, l'aprenentatge i l'empoderament en les àrees de promoció de la salut i de prevenció de la malaltia, en el decurs de tota la vida. També en el procés d'envelliment.

- Potenciar la promoció de la salut, tot i considerant les seves baules essencials: l'alimentació, l'activitat física i la socialització.

- Potenciar la prevenció al llarg de la vida, considerant no solament el risc, sinó també la resiliència. Considerar la importància de la bona gestió de les emocions.

- Saber utilitzar les eines disponibles adients, en funció de l'atenció centrada en la persona i de les possibles característiques diferencials de cada nucli de població i/o de convivència.

6-Com fer-ho:

A manera de conclusions podem dir:

-Els drets de les persones grans s'han de respectar. L'edatisme i els estereotips en son enemics naturals. S'ha de tractar amb fermesa aquesta qüestió.

-S'ha de combatre la creença que les persones grans tenen poc a aportar com a

ciutadans i per això cal crear estratègies que facilitin la seva participació en la societat. Fomentant la col·laboració entre generacions i el treball transversal, tot i potenciant l'empoderament.

-Es important seguir potenciant l'atenció centrada en la persona, incorporant els avenços dels coneixements científics i tecnològics des de un punt de vista geriàtric i gerontològic. Considerar la importància de l'atenció social i sanitària integrada.

-Cal estar amatents a la redacció i posada en marxa de nous projectes de Llei. La participació de les entitats representatives d'aquest grup de població és molt important i també en el procés de revisió de diferents medis que ja estaven disponibles. Plantejar si cal recuperar-los i/o modificar-los.

Si has trobat interessants aquestes reflexions, voldries col·laborar amb nosaltres en pro del bon tracte a les persones grans?.